

„Baltic International Bank”: Pēdējo gadu laikā situācija bankās ir būtiski uzlabojusies

Saeima oktobra beigās pieņēma apjomīgus grozījumus Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā, ar kuriem tiek pārņemtas Eiropas Savienības naudas atmazgāšanas un terorisma finansēšanas novēršanas direktīvas prasības. Savukārt Finanšu un kapitāla tirgus komisija pērn četrām kredītiestādēm piemērojusi soda naudu par šī likuma prasību neievērošanu kopumā 5,9 miljonu eiro apmērā. Pamatā tas bijis par nepilnībām iekšējās kontroles sistēmās un neatbilstošu risku uzraudzību ārvalstu klientu apkalpošanā. „Baltic International Bank” valdes priekšsēdētāja Ilona Guļčaka intervijā aģentūrai LETA stāta, ka situācija banku sektorā uzlabojas. Turklāt, samazinoties tā saukto nerezidentu noguldījumu apmēram, ir uzlabojusies klientu portfeļa kvalitāte.

Kā šobrīd ir vērtējams Latvijas banku tēls pasaulē, ņemot vērā, ka vēl aizvien bankas tiek sodītas par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas (NILLTFN) likuma pārkāpumiem, kā arī pēdējā laikā publicēta informācija par vairāku banku iesaisti sankciju apiešanā pret Ziemeļkoreju?

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma finansēšana ir visā pasaulē aktuāla problēma, un tā pēc savas būtības skar daudzas finanšu sistēmas dažādās valstīs.

Latvijā cīņa ar šo problēmu ir gan banku sektora un tirgus regulatoru, gan plašas sabiedrības uzmanības centrā jau vairāk nekā 10 gadus. Lai gan ik pa laikam joprojām publiski parādās informācija par atsevišķu tirgus dalībnieku iepriekšējos periodos pieļautajiem iekšējās kontroles sistēmas trūkumiem, tomēr uzskatu, ka pēdējo dažu gadu laikā situācija banku sektorā ir būtiski uzlabojusies.

Bankas dara daudz, lai pilnveidotu savas iekšējās kontroles sistēmas atbilstoši Latvijas likumdošanai, ES direktīvām un vadlīnijām, un arī ASV labākajai praksei, un mūsu darbība tiek regulāri un skrupulozi novērtēta. Vēl jo vairāk – informācija par banku paveikto šajā jomā ir brīvi pieejama, un katrs var sekot līdzi notiekošajam. Bankas nav vienīgās šī procesa dalībnieces: ir vēl regulators, tiesībsargājošās iestādes, tiesu sistēma u.c. Rezultāts ir atkarīgs no visu kopīgas sadarbības.

Jāuzsver, ka Latvijas finanšu sektora paveikto šajā jomā atzinīgi novērtē arī starptautiskie eksperti. Latvijas veikumu cīņā ar šo izaicinājumu atzinīgi novērtē Eiropas Padomes NILLTFN ekspertu komiteja „Moneyval”. Bāzeles Pārvaldības institūts šogad Latviju ierindoja 14.vietā naudas atmazgāšanas un terorisma finansēšanas risku indeksā, un gada laikā Latvija savas pozīcijas reitingā uzlaboja pat par 14 vietām. Mūsu visu mērķis ir nostiprināt pasaules sabiedrības priekšstatu par Latviju kā valsti ar ienesīgu, stabilu un labi kapitalizētu banku sektoru ar atbilstošu AML/CFT sistēmu, un domāju, ka Latvijas banku sektors sekmīgi virzās uz šo mērķi.

Vai daļas Latvijas banku orientēšanās uz nerezidentu biznesa apkalpošanu ir vērtējams kā ieguvums valsts ekonomikai?

Bankām, tāpat kā citiem uzņēmumiem, ir iespēja izvēlēties savu biznesa modeli un mērķa tirgus – orientēties uz pašmāju klientiem, pievērsties eksportam, vai arī orientēt savu darbību gan uz pašmāju tirgu, gan ārvalstīm.

Uz ārvalstu klientu apkalpošanu ir orientējusies aptuveni puse no Latvijā strādājošajām bankām. Finanšu pakalpojumu eksportētāju banku sektora devums mērāms ap 3% no Latvijas kopējā IKP, kas ir nozīmīgs rādītājs.

Pēdējo gadu laikā daudz tiek runāts par ārvalstu kapitāla banku pārvietošanu starp valstīm. Finanšu pakalpojumu eksports ir joma, kurā tiek nodarbināti vairāk nekā deviņi tūkstoši Latvijas nodokļu maksātāju, kuri saņem salīdzinoši augstas vidējās algas. Finanšu pakalpojumus eksportējošās bankas ir reģistrētas un nodokļus maksā Latvijā, finansē Latvijas biznesu, atbalsta dažādus kultūras, mākslas un sociālos projektus, tādējādi veicot nozīmīgu ieguldījumu Latvijas tautsaimniecībā.

VĒL 2016.gada jūnija beigās nerezidentu noguldījumi Latvijas bankās veidoja 47,7% no visiem noguldījumiem, bet šogad jūnija beigās šo noguldījumu īpatsvars bija samazinājies līdz 41,1%. Vai sagaidāt, ka nerezidentu darījumu, kā arī noguldījumu īpatsvars Latvijas bankās turpinās samazināties vai arī tas stabilizēsies pašreizējā līmenī?

Pēdējo pāris gadu laikā bankas ciešā sadarbībā ar regulatoru ir aktīvi strādājušas pie risku samazināšanas. Šis process bija nepieciešams, lai veidotu pamatu sektora ilgtspējīgai tālākai attīstībai, un mēs redzam rezultātus. Jā, ir samazinājies pašreizējo noguldījumu līmenis, bet banku sektora klientu portfeļa kvalitāte ir būtiski palielinājusies.

Tomēr, runājot par vēsturiski pieņemto banku sektora daļījumu rezidentu un nerezidentu biznesā, būtu jādefinē, ko mēs uzskatām par „nerezidentu”. Piemēram, nerezidents ir arī Igaunijā reģistrēts uzņēmums, kurš organizē savu kārtējo investīciju projektu Latvijā? Vai, piemēram, Lielbritānijas, Francijas vai Itālijas pilsonis, kas Latvijā pērk īpašumu vai uzsāk uzņēmējdarbību? Manuprāt, paplašinoties iespējām saņemt bankas pakalpojumus ne tikai savā mītnes zemē, bet arī citās Eiropas valstīs, ne tikai mainās vēsturiski pieņemtā „nerezidenta” būtība, bet pat pazūd „nerezidenta” koncepcija kā tāda.

Mūsu ikdienā arvien stabilāku vietu ieņem klientu attālināta apkalpošana, e-identifikācija, finanšu pakalpojumu platformas un citi risinājumi bankas pakalpojumu izmantošanai jebkurā Eiropas valstī. Protams, ir ļoti svarīgi, lai bankas izveidotu un uzturētu augstu iekšējās kontroles sistēmu kvalitāti un atbilstību visiem starptautiskajiem standartiem, un tas prasa ievērojamas investīcijas tehnoloģiju attīstībā un cilvēkresursos.

Tomēr arvien pieaugošā globalizācija un pasaules tendences paver arvien jaunas biznesa iespējas. Pirms gada „Baltic International Bank” pieņēma jaunu biznesa stratēģiju, kas faktiski nozīmē, ka mēs diezgan būtiski mainām savu biznesa modeli: arvien vairāk akcentu liekam uz investīcijām un kapitāla pārvaldīšanu, transakciju biznesu samazinās. Mēs vēlamies sadarboties ar klientiem Latvijā un ārvalstīs, un palīdzēt viņiem investēt. Mēs piedāvājam gan organizēt investīciju darījumus, gan nodrošināt starptautiskajā tirdzniecībā nepieciešamās finanšu plūsmas.

Ko BIB ir darījusi, lai stiprinātu iekšējās kontroles sistēmu, klientu izpēti un darījumu uzraudzības jomu? Cik daudz līdzekļu ir ieguldīts IT sistēmās un darbiniekos, lai ievērotu NILLTFN prasības?

Pēdējo gadu laikā esam aktīvi strādājuši, gan spēcinoši iekšējās kontroles sistēmu, gan attīstot jaunās biznesam nepieciešamās funkcijas.

Banka ir pārskatījusi savu iekšējo kontroles sistēmu (IKS) un tā ir pārveidota atbilstoši izvēlētajam biznesa modelim ar mērķi efektīvāk pārvaldīt NILLTF risku, ieviešot arī daudz jauninājumu, kas ir pieņemti likumdošanā un regulatora rekomendācijās. Bankā ir izveidota un tiek īstenota noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma novēršanas riska pārvaldības stratēģija 2017.- 2020.gadam. Esam izveidojuši arī jaunu klientu NILLTF riska skaitliskā novērtējuma jeb „scoring” sistēmu, tika izvēlēta un ieviesta arī jauna NILLTF riska kontroles informācijas sistēma (monitorings, izpēte, uzraudzība), kas optimāli atbilst bankas izvēlētajam biznesa modelim, regulatora prasībām un nozares labākajai praksei. Sākot no 2014.gada par vairāk nekā 2,3 reizēm esam palielinājuši NILLTF jomā strādājošo bankas darbinieku skaitu un veikuši plaša darbinieku loka apmācības attiecīgos jautājumos. Kopumā tikai 2017.gadā vien NILLTF atbilstības nodrošināšanā tika investēts aptuveni miljons eiro, un arī nākamajā gadā plānotas būtiskas investīcijas. Ar to neapstājamies – mēs turpinām attīstīt esošās sistēmas un risinājumus, adaptējot tas biznesa specifikai un klientu tipoloģijām. Tā ir joma, kur attīstība ir ļoti strauja, un mēs turpināsim investēt risku efektīvā pārvaldīšanā.

Kā vērtējama sadarbība ar uzraugošajām institūcijām NILLTFN prasību ievērošanā?

Sadarbība ar uzraugošajām institūcijām ir konstruktīva, īpaši ņemot vērā to ātrumu, kādā tiek ieviesta jauna likumdošana un regulējošās prasības. Būtiskākais ir sasniegt pārliecību, ka bankās darbojošās kontroles sistēmas ir samērīgas ar finanšu sistēmu saistītajiem riskiem, un ka banku darbība tiek kompetenti uzraudzīta, un domāju, ka mums ir iemesls šādai pārliecībai.

Vai saskatāt iespēju pārorientēt darbību, atsakoties no nerezidentu apkalpošanas?

Runājot par nerezidentu jeb ārvalstu klientu apkalpošanu, esmu pārliecināta, ka Latvijā, ņemot vērā mūsu ģeogrāfisko stāvokli un tirgus specifiku, starptautisko klientu apkalpošana un finanšu pakalpojumu eksports ir un būs loģisks un perspektīvs finanšu nozares biznesa veids. Būtiskākais ir bankās izveidot un uzturēt atbilstošu risku pārvaldīšanas modeli un iekšējās kontroles sistēmas, un Latvijas banku sektors ir ļoti daudz paveicis šāda ilgtspējīga darbības modeļa izveidē.

Tomēr, mainoties laikam, visiem uzņēmumiem ir jādodomā par biznesa diversifikāciju un attīstību. Jau pagājušā gada rudenī „Baltic International Bank” pieņēma jaunu darbības stratēģiju, kas lielākā mērā ir vērsta uz kapitāla pārvaldīšanas pakalpojumu nodrošināšanu un tālāku attīstību, kā arī ilgtspējīgiem investīciju risinājumiem. Mūsu pieredze rāda, ka finanšu tirgos ir augsts pieprasījums pēc atbildīgiem finanšu pakalpojumiem.

Mēs joprojām orientējamies gan uz ārvalstu klientiem, strādājam ar uzņēmumiem un privātpersonām no NVS un Rietumeiropas valstīm. Esam sākuši aktīvāku darbu ar Latvijas un Baltijas klientiem.

Šobrīd viens no galvenajiem bankas mērķa tirgiem ir Apvienotā Karaliste. Kā bankas darbību šajās tirgū ietekmēs „Brexit”? Vai mainīsies arī forma, kā banka strādā šajās tirgū?

Jautājums par „Brexit” ietekmi joprojām ir milzīga mēroga ekonomisks jautājums visai Apvienotajai Karalistei un Eiropai, kas skar visus spēlētājus šajos tirgos. Un joprojām par „Brexit” ir vairāk jautājumu nekā atbilžu. Izmantojot ES „passporting” režīmu, Lielbritānijā aktīvi darbojas „Baltic International Bank” pārstāvniecība, un mēs esam pārliecināti, ka Lielbritānijas biznesa potenciāls nav samazinājies. Šis tirgus ir un būs interesants gan bankai, gan tās klientiem.

Protams, pēc tam, kad būs vairāk skaidrības par to, kādu scenāriju izvēlēsies ES un Lielbritānija, arī mums būs jāpielāgojas jaunajai situācijai. Tā kā mums Londonā ir pārstāvniecība, nevis filiāle, „Brexit” scenāriju izvēle neietekmēs bankas kapitālieguldījumus.

Kopumā jāsaka, ka mēs pozitīvi skatāmies uz biznesa attīstības iespējām Lielbritānijā, un šajā valstī ir vairākas interesantas nozares, kurās investēt, un, izmantojot valūtas risku vadīšanas risinājumus, šīs investīciju iespējas ir interesantas arī mūsu klientiem.